

Institucionālo sektoru klasifikācijas terminu skaidrojums

Institucionālo sektoru termins	Skaidrojums ¹
Apdrošināšanas sabiedrības	<p>Visas finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kas nodarbojas galvenokārt ar finanšu starpniecību risku apvienošanas rezultātā galvenokārt tiešās apdrošināšanas vai pārapirošināšanas veidā.</p> <p>Apdrošināšanas sabiedrības sniedz dzīvības un nedzīvības apdrošināšanu atsevišķām vienībām vai vienību grupām, kā arī pārapirošināšanu citām apdrošināšanas sabiedrībām.</p>
Centrālā banka	<p>Visas finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kuru galvenā darbība ir valūtas emisija, valūtas iekšējās un ārējās vērtības saglabāšana un visu vai daļas valsts starptautisko rezervju glabāšana.</p> <p>Latvijā minētā institucionālā vienība ir Latvijas Banka.</p>
Centrālā valdība (Valsts struktūras)	<p>Visi pavalsts administratīvie departamenti un citas centrālās aģentūras, kuru kompetence parasti attiecas uz visu ekonomisko teritoriju, izņemot sociālās nodrošināšanas fondu administrēšanu.</p> <p>Latvijā centrālā valdība ir <u>valsts struktūras</u>. Valsts administratīvās struktūrvienības un publiskās aģentūras, kuru kompetence parasti aptver visu valsts ekonomisko teritoriju, izņemot sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta administrēšanu. Apakšsektorā ietver normatīvajos aktos budžeta un finanšu vadības jomā noteiktās iestādes, publiskos nodibinājumus, valsts struktūru kontrolētus un finansētus komersantus.</p>
Citas organizatoriskās sistēmas iestāde	Iestādes, kas netiek iesaistītas konsolidācijā pārskatu sagatavošanā.
Citi finanšu starpnieki, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus	Visas finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kas ir galvenokārt iesaistītas finanšu starpniecībā, uzņemoties saistības veidos, kas nav valūta, noguldījumi vai ieguldījumu fondu apliecības, vai saistībā ar institucionālo vienību apdrošināšanas, pensiju un standarta garantiju shēmām un kuri galvenokārt ir iesaistīti ilgtermiņa finansēšanā.
Dalībvalstis, kas nav euro zonas dalībnieces	Eiropas Savienības dalībvalstis, kuras nav euro zonā.
Eiropas Savienības dalībvalstis, iestādes un struktūras	Aptver Eiropas Savienības dalībvalstis, Eiropas Savienības iestādes un struktūras.
Euro zonas dalībvalstis	Esošās euro zonas dalībvalstis.
Finanšu palīgsabiedrības	<p>Finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kuras nodarbojas galvenokārt ar darbībām, kas cieši saistītas ar finanšu starpniecību, bet pašas nav finanšu starpnieki.</p> <p>Piemēram, apdrošināšanas, aizdevumu un vērtspapīru brokeri, sanāciju un parastie administratori, apdrošināšanas, pensiju un ieguldījumu konsultanti, emisijas sabiedrības, kas pārvalda vērtspapīru emisiju, sabiedrības, kas nodrošina infrastruktūru finanšu tirgiem, finanšu starpnieku un finanšu tirgu centrālās uzraudzības iestādes, ja tās ir atsevišķas institucionālas vienības, pensiju fondu, kopieguldījumu fondu pārvaldnieki, sabiedrības, kas nodrošina fondu biržas un apdrošināšanas tirgu.</p> <p>Latvijā Finanšu un kapitāla tirgus komisija un Rīgas Fondu birža uzskatāmas par finanšu palīgsabiedrībām.</p>
Finanšu sabiedrības	<p>Institucionālas vienības, kuras ir neatkarīgas juridiskas personas un tirgus ražotāji, kas galvenokārt sniedz finanšu pakalpojumus.</p> <p>Finanšu sabiedrības galvenokārt ir iesaistītas finanšu starpniecībā (finanšu starpnieki) un/vai finanšu palīgdarbībās (finanšu palīgsabiedrības). Finanšu sabiedrības ietver centrālo banku, noguldījumu pieņemošas sabiedrības, naudas tirgus fondus, ieguldījumu fondus, citus finanšu starpniekus, finanšu palīgsabiedrības,</p>

¹ Skaidrojums sniedz vispārīgu priekšstatu par terminu būtību, tomēr, lai precīzāk gūtu skaidrojumu un nosacījumu izpratni ieteicams skatīt 2013.gada 21.maija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā ¹ 2.nodaļu „Vienības un vienību grupējumi”, kā arī citas saistītās nodaļas:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2013.174.01.0001.01.LAV

	piesaistošās finanšu iestādes un naudas aizdevējus, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus.
Ieguldījumu fondi, izņemot naudas tirgus fondus	Visas kolektīvo ieguldījumu shēmas, izņemot tās, kuras klasificētas naudas tirgus fondu apakšsektorā, kas galvenokārt iesaistīti finanšu starpniecībā. To uzdevums ir emitēt ieguldījumu fondu apliecības vai daļas, kas nav tuvi noguldījumu aizstājēji, un uz sava rēķina veikt ieguldījumus galvenokārt finanšu aktīvos, kas nav īstermiņa finanšu aktīvi, un nefinanšu aktīvos (parasti nekustamajā īpašumā).
Kvazisabiedrības	Subjekti, kam ir pilns kontu komplekts (aptver uzskaites ierakstus par visiem uzskaites periodā veiktajiem darījumiem, kā arī sastāda aktīvu un saistību bilanci), bet nav juridiska statusa. To ekonomiskā un finansiālā uzvedība atšķiras no to īpašnieku ekonomiskās un finansiālās uzvedības un ir līdzīga sabiedrību uzvedībai. Kvazisabiedrībām ir lēmumu pieņemšanas autonomija, un tās uzskata par atsevišķām institucionālām vienībām.
Mājsaimniecības	Personas vai personu grupas, kuru pamatfunkcija ir patēriņš vai kuras ražo tirgus preces un sniedz finanšu vai nefinanšu pakalpojumus vienīgi pašu patēriņam (ieskaitot individuālā darba veicējus). Latvijā minētie subjekti nav reģistrējuši savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā.
Mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas	Bezpeļņas organizācijas, kas ir juridiskas vienības un kas nodrošina preces un pakalpojumus mājsaimniecībām (fiziskām personām vai fizisko personu grupām) un kas resursus gūst galvenokārt no brīvprātīgām iemaksām naudas vai naturālā izteiksmē. Mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas ietver arodbiedrības, profesionālās vai zinātniskās biedrības, patērētāju asociācijas, politiskās partijas, baznīcas, reliģiskās biedrības, kā arī sociālie, kultūras, atpūtas un sporta klubi, labdarības, atbalsta un palīdzības organizācijas.
Ministrijas un centrālās valsts iestādes, budžeta nefinansētas iestādes, no valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātas publiskas personas	Atbilstoši normatīvajos aktos budžeta un finanšu vadības jomā (<i>piemēram, Likums par budžetu un finanšu vadību</i>) noteiktās iestādes.
Naudas tirgus fondi	Kolektīvo ieguldījumu shēmu finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, izņemot tās, kuras klasificētas centrālās bankas un kredītinstītūciju apakšsektoros, kas galvenokārt iesaistītas finanšu starpniecībā. To uzdevums ir emitēt ieguldījumu fondu apliecības vai daļas, kas ir tuvi aizstājēji noguldījumiem no institucionālajām vienībām, un uz sava rēķina veikt ieguldījumus galvenokārt naudas tirgus fondu apliecībās/daļās, īstermiņa parāda vērtspapīros vai noguldījumos. Naudas tirgus fondi ietver ieguldījumu fondus, tostarp ieguldījumu trasti, daļu trasti un citas kolektīvo ieguldījumu shēmas, kuru ieguldījumu apliecības vai daļas ir tuvi noguldījumu aizstājēji.
Neatkarīgas vienības	Vienības, kam ir pilnvaru darboties neatkarīgi un nav ierobežots darījumu spektrs, kurās tās var iesaistīties.
Nefinanšu sabiedrības	Institucionālās vienības, kuras ir neatkarīgas juridiskas personas un tirgus ražotāji, kuru galvenā darbība ir preču ražošana un nefinanšu pakalpojumu sniegšana.
Nerezidenti	Vienību grupējums bez raksturīgām funkcijām un resursiem. Attiecībā pret Latviju nerezidenti ir visas institūcijas, kas reģistrētas ārvalstīs, un privātpersonas, kuru mājsaimniecības atrodas ārpus Latvijas vai kuras ieradušās Latvijā uz laiku, kas īsāks par vienu gadu (izņemot studentus). Par nerezidentiem uzskatāmas arī ārvalstu diplomātiskās, konsulārās, starptautisko institūciju un citas pārstāvniecības Latvijā.
Noguldījumus pieņemošās sabiedrības, izņemot centrālo banku	Visas kredītiestādes un finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības (izņemot centrālās bankas un naudas tirgus fondu apakšsektoros klasificētās), kuras pieņem noguldījumus vai tiem tuvus aizstājējus no institucionālajām vienībām, uz sava rēķina piešķir aizdevumus un veic ieguldījumus vērtspapīros. Piemēram, bankas, kredītasociācijas, pasta žiro iestādes, pasta bankas, krājaizdevumu sabiedrības, specializētās bankas, elektroniskās naudas iestādes, kuras iesaistītas galvenokārt finanšu starpniecībā.
Pavalsts valdība	Tāda veida pavalsts valdības, kas ir atsevišķas institucionālās vienības, kuras veic dažas valdības funkcijas, izņemot sociālās nodrošināšanas fondu pārvaldi līmenī, kas

	zemāks par centrālās valdības līmeni un augstāks par valdības institucionālo vienību līmeni, kuras pastāv vietējā līmenī.
Pensiju fondi	Visas finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kas nodarbojas galvenokārt ar finanšu starpniecību sociālo risku un apdrošināto personu vajadzību (sociālā apdrošināšana) apvienošanas rezultātā. Pensiju fondi ir sociālās apdrošināšanas shēmas, kas nodrošina ienākumus pensijā un bieži izmaksā pabalstus nāves vai invaliditātes gadījumā.
Piesaistošās finanšu iestādes un naudas aizdevēji	Visas finanšu sabiedrības un kvazisabiedrības, kuras nenodarbojas ar finanšu starpniecību un nesniedz finanšu palīgpakalpojumus un kuru lielākā daļa aktīvu vai saistību nav iesaistīti darījumos atklātā tirgū.
Rezidenti	Visas nacionālās ekonomikas institūcijas, tai skaitā ārvalstu institūcijas, kas reģistrētas un darbojas attiecīgajā valstī vai savienībā, un privātpersonas, kuru mājāsaimniecības atrodas attiecīgajā valstī un kuras neizbrauc ārpus attiecīgās valsts uz laiku, kas pārsniedz vienu gadu (izņemot studentus). Par rezidentiem uzskatāmas arī attiecīgās valsts diplomātiskās, konsulārās un citas pārstāvniecības ārvalstīs.
Savas organizatoriskās sistēmas iestāde	Iestādes, kas tiek iesaistītas konsolidācijā pārskatu sagatavošanā.
Sociālās nodrošināšanas fondi (Valsts sociālās apdrošināšanas struktūras)	Centrālās un vietējās institucionālās vienības, kuru galvenā darbība ir sociālo pabalstu izsniegšana un saskaņā ar tiesību aktiem vai noteikumiem dažām iedzīvotāju grupām jāpiedalās shēmā vai jāveic iemaksas, kā arī vispārējā valdība atbild par iestādes vadību attiecībā uz norēķiniem un iemaksu un pabalstu apstiprināšanu, neatkarīgi no tās kā uzraudzības iestādes vai darba devēja lomas. Latvijā sociālās nodrošināšanas fonds ir <u>valsts sociālās apdrošināšanas struktūras</u> un ietver Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru.
Trešās valstis un starptautiskās organizācijas, kas nav Eiropas Savienības rezidenti	Aptver visas pārējās valstis un institūcijas, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis, iestādes un struktūras.
Valsts budžets	Subjekts, kad darījuma partneris ir valsts nevis kāda konkrēta vispārējās valdības apakšsektora institūcija.
Vietējā valdība (Pašvaldību struktūras)	Publiskās pārvaldes veidi, kuru kompetence attiecas tikai uz ekonomiskās teritorijas vietējo daļu, izņemot sociālās nodrošināšanas fondu vietējās aģentūras. Latvijā vietējā valdība ir <u>pašvaldību struktūras</u> . Pašvaldību administratīvās struktūrvienības un pašvaldību aģentūras, kuru kompetence parasti aptver noteiktu pašvaldības teritoriju vai vairāku pašvaldību teritoriju. Apakšsektors ietver pašvaldību struktūras, pastarpinātās pašvaldību pārvaldes iestādes, kā arī pašvaldību kontrolētus un finansētus komersantus.
Vispārējā valdība	Aptver visu valsts un pašvaldību pārvaldes struktūru, kā arī valsts sociālās apdrošināšanas iestādes. Šajā sektorā iekļauj valsts un pašvaldības budžeta iestādes, budžeta nefinansētas iestādes, no valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātas publiskas personas un to izveidotās iestādes (turpmāk – no valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātas publiskas personas), publiskos nodibinājumus, kā arī valsts un pašvaldību kontrolētas un finansētas kapitālsabiedrības.